

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ
« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКОМПАНеМЕНТ

для студентів 2 та 3 курсів

спеціальності	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньої програми	Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньо-кваліфікаційного рівня	молодший спеціаліст

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1487/20
БЖ
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 2020 р.

Київ-2020

Розробники:

Сокальська Валентина Феліксівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Павловська-Єжова Тетяна Андріївна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

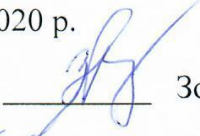
Дубасюк Е.В., Катченко Т.Т., Кашперський О.С., Кирилюк Г.О., Куцан О.Г., Міщенко З.І., Павловська-Єжова Т.А., Сокальська В.Ф. – викладачі циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від « 27 » серпня 2020 року № 1

Голова циклової комісії музики і хореографії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено « 28 » серпня 2020 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	4,5/135	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	0,5	0,5
Обсяг годин, в тому числі:	15	15
Аудиторні	14	14
Модульний контроль	1	1
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	-	
Форма семестрового контролю	Модульний контроль	

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	4,5/135	
Курс	3	
Семестр	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1,5	1
Обсяг годин, в тому числі:	45	30
Аудиторні	26	14
Модульний контроль	2	1
Самостійна робота	2	-
Підготовка і складання підсумк. контролю	15	15
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: підготовка майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, який володіє необхідними навичками концертмейстерсько-акомпаніаторської роботи з урахуванням професійної спрямованості та специфіки роботи з дитячим колективом, здатного здійснювати музично-педагогічну діяльність з високим рівнем теоретичного і методичного осмислення суті педагогічної взаємодії; формування навичок успішної особистості: ціннісних орієнтацій, емоційного інтелекту, когнітивної гнучкості, потреби в творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Завдання курсу:

- виховання професійних якостей концертмейстера-акомпаніатора, опанування концертмейстерськими компетенціями, які забезпечать успішність майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів художнього смаку і виконавської культури, почуття стилю, ознайомлення з кращими зразками класичної вітчизняної та зарубіжної музики, народної музичної творчості;
- оволодіння різноманітним музично-педагогічним репертуаром, постійне його розширення, створення репертуарного фонду для майбутньої творчої самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок роботи з дітьми шкільного та дошкільного віку;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- набуття студентами певної виконавської свободи у виконанні музичних творів;
- формування у студентів вміння застосовувати в навчально-виховному процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- створення у студентів позитивної мотивації до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

В процесі вивчення дисципліни «Акомпанемент» у студента мають бути сформовані такі компетентності:

загальні:

- знання основ теорії освіти та виховання, педагогіки та психології;
- застосування методів самовиховання, орієнтованих на систему індивідуальних, національних, загальнокультурних цінностей;
- здатність до аналізу та синтезу;
- спроможність до організації і планування;

- розуміння сутності та соціальної значущості своєї майбутньої професії;
- уміння використовувати інформаційно-комунікативні засоби та інноваційно-педагогічні технології у процесі вирішення професійних завдань;
- здатність до освоєння нового;
- здатність застосовувати знання на практиці;
- мотивація до покращення якості результату;
- прагнення до постійного професійного вдосконалення, успішної творчої самореалізації та бажання досягти успіху;
- здатність до комплексного розв'язання проблем;
- здатність до критичного мислення;

фахові:

- усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, володіння мотивацією до здійснення професійної діяльності;
- знання традиційних та сучасних вітчизняних та зарубіжних методик музично-педагогічної освіти та виховання;
- здатність особистості до усвідомлення музики як явища суспільного життя;
- здатність нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності, демонструвати предметну та сучасну базу знань;
- здатність професійно взаємодіяти з учасниками культурно-просвітницької діяльності;
- володіння методами навчання і виховання засобами фортепіанного виконавства;
- володіння професійною термінологією;
- здатність до творчості;
- спроможність раціонально організовувати та розподіляти навчальний час;
- здатність аналізувати навчальну літературу, вміння робити висновки та узагальнення на основі опрацювання літературних джерел;
- здатність опрацьовувати додатковий музичний матеріал як з питань навчального процесу, так і самоосвіти;

предметні:

- готовність до високохудожнього виконання музичних творів, володіння мистецтвом інструментального супроводу;
- уміння реалізувати в роботі акомпаніатора навички, набуті на заняттях з основного музичного інструменту;
- володіння мистецтвом швидкого орієнтування в нотному тексті, швидким баченням всього твору: форми, партитури (в тому числі тієї, що складається з трьох рядків);
- здатність акомпанувати солісту, ансамблю та учнівському хору відповідно до конкретних завдань професійної музично-педагогічної діяльності;
- володіння інтуїтивним відчуттям соліста, розумінням його художніх намірів;
- здатність до партнерської співпраці концертмейстера з солістом, активної участі в створенні інтерпретації твору;
- спроможність акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- володіння в достатньому обсязі вокально-хоровою літературою (романси, народні та авторські пісні, дошкільний та шкільний репертуар);
- здатність застосовувати навички читання з листа, підбору на слух, імпровізації в професійній діяльності;
- орієнтування в різних фактурах вокально-хорових творів;
- готовність вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач (транспонування, спрощення нотного тексту);
- володіння знаннями особливостей співацького дихання, фразування;
- спроможність поєднувати акомпаніаторські навички з елементами диригентської техніки;
- застосування законів ансамблевих співвідношень, відчуття єдності і взаємодії між партією соліста і партією акомпанементу;
- володіння специфікою акомпанування ритмічним рухам (вправа, танець, гра);
- знання методичної літератури з теорії і практики концертмейстерської діяльності;
- здатність до музично-теоретичного та художньо-виконавського аналізу вокально-хорових творів;
- прагнення реалізовувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально - просвітницькій діяльності;
- готовність до концертно-виконавської діяльності;

3. Результати навчання за дисципліною

- знати функції акомпанементу, особливості його виконання залежно від стилю музики, складу ансамблю і соліста;
- оволодіти методикою акомпанування, гри в ансамблі, роботи над творами класичного і дитячого вокального репертуару;
- оволодіти технологіями читання нот з листа, транспонування, підбору по слуху, імпровізації;
- вміти акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- здобути навички акомпанування солісту, ансамблю, хору, учнівському класу з урахуванням особливостей кожного з видів супроводу;
- оволодіти музично-педагогічним репертуаром та принципами його добору в професійній діяльності;
- бути спроможним вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач;
- орієнтуватись в різних фактурах вокально-хорових творів;
- розуміти логіку розвитку музичної думки;
- знати закономірності стилю, жанру, їх риси і особливості ;
- орієнтуватись в міжпредметних зв'язках в процесі аналізу і виконання музичного матеріалу;
- розуміти логіку спрощення ускладнених гармонічних голосів, фактур акомпанементу;
- використовувати технології проведення інтерпретаційного аналізу;
- здійснювати музично-слуховий контроль;
- уміти психологічно володіти собою в процесі публічного виступу;
- орієнтуватись у вікових особливостях вокального розвитку дітей дошкільного та шкільного віку;
- вміти планувати навчально-виховний процес;
- орієнтуватись в довідковій і методичній літературі;
- володіти такими якостями як здатність до критичного мислення, креативність, когнітивна гнучкість, емоційний інтелект; мати постійну потребу в удосконаленні професійної компетентності, педагогічної та виконавської майстерності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Тематика змістових модулів	Всього аудит. год.	Види занять Розподіл годин				Підг. і скл. підс. конр.	Форми контролю
			практ.	індив.	контр. знань	Само. робот		

Змістовий модуль № 1. Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні

1	Про сутність акомпанементу. Основні концертмейстерські навички.	2	2					
2	Жанрові особливості класичного романсу	2	2					
3	Аналіз складових елементів фактури романсу	2	2					
4	Способи викладу акомпанементу романсу	2	2					
5	Формування навичок виконання типових фактур	3	3					
6	Жанрово-стильові ознаки української народної пісні	2	2					
7	Інструментальні фрагменти в вокальній музиці	2	1		1			Мод. Контр
	Всього:	15	14		1			

Змістовий модуль № 2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору

1	Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу	2	2					
2	Артикуляція музичного супроводу. Єдність артикуляційного звучання акомпанементу та сольної партії.	2	2					
3	Подолання технічних труднощів акомпанементу.	2	2					
4	Удосконалення навиків педалізації	2	2					
5	Темп, як засіб музичної виразності, один із способів втілення художньо-образного змісту	2	2					
6	Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично-виконавських дій.	2	2					
7	Емоційно-психологічна підготовка до концертного виконання музичного твору.	3	2		1			Мод. контр.
	Всього:	15	14		1			

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри

1	Ансамбль – як одна з складових концертмейстерської роботи. Види ансамблю.	2	2					
2	Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини.	4	4					
3	Аналіз стилевих, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.	3	2			1		
4	Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій.	4	3		1			
5	Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту.	4	4					
6	Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів.	4	4					
7	Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.	4	4					
8	Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.	5	3		1	1		Залік
		30	26		2	2		
	Всього: 45 год.(1,5 кредити).	30					15	

Змістовий модуль № 4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

1	Вікові особливості і музичний розвиток дитини.	1	1					
2	Основні програмові вимоги музичного виховання в дошкільному закладі.	2	2					
3	Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів.	2	2					
4	Основні програмові вимоги предмету «Музика» в школі.	2	2					
5	Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару.	3	3					
6	Формування навичок роботи з солістами.	1	1					
7	Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки.	2	2					
8	Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики.	2	1		1			Мод. контр.
		15	14		1			
	Всього:30 год.(1кредит)	15					15	

5. П Р О Г Р А М А курсу «А К О М П А Н Е М Е Н Т»

Змістовий модуль № 1. Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні.

Тема № 1. Про сутність акомпанементу. Основні концертмейстерські навички.

Акомпанемент як предмет навчання. Формування концертмейстерських навичок – одна із складових підготовки вчителя музики, музичного керівника.

Accompagnement (фр.) – музичний супровід основної партії вокального чи інструментального твору.

Konzertmeister (нім.) – піаніст, який акомпанує вокалісту чи інструменталісту під час виступу чи підготовки до нього.

Основні концертмейстерські навички: володіння інструментом, піаністична майстерність;

Акомпанування, спів під власний супровід; читання нот з листа; транспонування; об'єднання вокальної партії з супроводом, підбір на слух.

Тема № 2. Жанрові особливості класичного романсу.

Романс як жанр вокальної музики. Походження романсу. Основні жанрові ознаки романсу: балада, елегія, баркарола, побутові романси, романси в танцювальних ритмах.

Тема № 3. Аналіз складових елементів фактури романсу.

Основні елементи фактури класичного романсу: склад мелодії (інтонація, мелодична лінія), спосіб викладу мелодії.

Виразальні засоби акомпанементу: гармонічна опора, ритмічна пульсація, темп, метр, ритм. Аналізування інструментального супроводу романсу з індивідуальної програми студента. Визначення сольних інструментальних епізодів.

Тема № 4. Способи викладу акомпанементу романсу.

Основні типи акомпанементу класичного романсу: гармонічна підтримка, чергування басу і акорду,

гармонічна фігурація, акордова пульсація, акомпанемент мішаного типу. Ознайомлення з різними типами акомпанементу на прикладі творів українських і зарубіжних композиторів.

Тема № 5. Формування навичок виконання типових фактур.

Опанування навичками виконання типових фактур акомпанементу програмових творів: акордова опора в речитативних формах, подолання технічних труднощів виконання різноманітних танцювальних ритмів, акордовий супровід, гармонічна фігурація, вправи на різні види техніки.

Тема № 6. Жанрово-стильові ознаки української народної пісні.

Витоки та початковий період розвитку української пісні. Народно-пісенна творчість. Жанрове розмаїття української пісні: обрядові пісні та ігри, родинно-обрядові, побутові, історичні, ліричні пісні, балади. Лірники, кобзарі – виконавці народних пісень.

Типові ознаки українського романсу: народні мотиви, яскраве вираження почуттів і настроїв.

Українські композитори – засновники національної камерно-вокальної музики.

Солоспів М. Лисенка, К. Стеценка, Я. Степового. Сучасна українська лірична пісня.

Тема № 7. Інструментальні фрагменти в вокальній музиці.

Аналітичний розбір партитури : усвідомлення елементів музичної мови, ритмічного малюнку, артикуляції, агогіки, тощо.

Смислова функція інструментального вступу–прелюдії: фактура, характер, динаміка, темп викладу.

Інтерлюдії – інструментальні епізоди між вокальними фразами, що зв'язують, розділяють, створюють інший психологічний стан.

Кода – завершальний інструментальний епізод. Залежно від змісту і загального настрою твору може бути емоційно напруженим або заспокійливим.

Опрацювання інструментальних фрагментів у програмових творах: класичний романс, дитяча пісня.

Змістовий модуль № 2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

Тема № 1. Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу .

Аналіз загальних виконавських завдань, що стоять перед концертмейстером, і шляхи їх вирішення. Коротка характеристика творчості композитора і автора тексту, а також змісту твору. Визначення стилю і жанру. Аналіз ритмічних, динамічних та темпових особливостей.

Ознайомлення з нотним текстом твору. Використання навичок читання нот з листа.

Програвання окремо сольної партії і читання слів. Усунення текстових помилок. Аналіз ритмічних та метричних труднощів, способи їх подолання. Підбір та робота над

ритмічними вправами: простукування заданого ритмічного малюнку; відбивання такту ногою або лівою рукою з одночасним програванням правою рукою мелодичної лінії, звертаючи увагу на синкопи, ноти з крапкою, паузи та інше. Виховання внутрішньої метро-ритмічної пульсації.

Тема № 2. Артикуляція музичного супроводу. Єдність артикуляційного звучання акомпанементу та сольної партії.

Поняття артикуляції. Робота над звуковою вимовою: бездоганне виконання зазначених штрихів, усвідомлення залежності звучання від характеру музики. Динамічна та смислова єдність звучання акомпанементу та сольної партії.

Тема № 3. Подолання технічних труднощів акомпанементу. Принципи технічної роботи: від розуміння музики до технічного опрацювання, від технічного опрацювання до ще більш високого розуміння музики. Визначення технічних місць, які викликають у студента труднощі при виконанні. Робота над вправами, що допомагають студенту подолати конкретні технічні проблеми, використовуючи навички, набуті на заняттях з основного інструменту. Програвання акомпанементу в повільному темпі, активізація пальців.

Тема № 4. Удосконалення навиків педалізації.

Педаль – як важлива складова в роботі музиканта – виконавця. Види та завдання педалі. Робота над прийомами взяття прямої та запізнюючої педалі. Особливості педалізації при виконанні інструментальних ансамблів.

Тема № 5. Темп, як засіб музичної виразності, один із способів втілення художньо – образного змісту.

Поняття про темп. Музичні терміни визначення темпу. Завдання темпу. Формування умінь та відчуття точного відтворення необхідного темпу в залежності від характеру музичного твору, його жанру та виду.

Тема № 6. Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично–виконавських дій.

Формування навичок співу під власний супровід шляхом підбору вокальних творів у такій послідовності:

- акомпанемент дублює вокальну партію;
- акомпанемент містить невеликі відхилення від вокальної партії;
- акомпанемент включає лише окремі звуки вокальної партії, створює гармонічну підтримку;
- мелодія вокальної партії не входить до акомпанементу.

Програвання мелодійної лінії та підспівування. Визначення напрямку мелодії, її теситури та цезур, динамічного діапазону, кульмінаційних пунктів. Виховання навичок слухового контролю за правильним співвідношенням свого голосу і акомпанементу. Уміння розділяти увагу між виконанням музичного твору і спілкуванням з учнівською аудиторією за допомогою виразної міміки для підсилення емоційного сприйняття музики. Виконання акомпанементу з показом моментів вступу соліста або ансамблю рухом голови.

Тема № 7. Емоційно-психологічна підготовка до концертного виконання музичного твору.

Формування практичних навичок виконання творів для слухацької аудиторії, уміння перебороти хвилювання, внутрішньо зібратись, мобілізувати витримку для гри на публіці. Шляхи подолання проблеми:

- виконання творів в присутності невеликої аудиторії: друзів, однокурсників, батьків;
- обговорення достоїнств і недоліків виконання;
- виконання творів на заняттях з педагогічної практики, контрольних заняттях і заліках;
- участь в позакласних заходах коледжу, конкурсах, концертах.

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема № 1. Ансамбль як одна із складових концертмейстерської роботи.

Види ансамблю.

Ансамбль – від французького *ensemble* – разом. Завдання при вивченні акомпанементу – не просто підігрування солісту, а створення вокального або інструментального співзвуччя.

Робота над видами ансамблю: вивчення народних і шкільних пісень, романсів; акомпанування солістам – інструменталістам; виконання п'єс у 4-ручному викладі. Дотримання принципу поступового ускладнення фактури інструментального супроводу.

Тема № 2. Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини.

Досконале вивчення своєї партії та ознайомлення і аналіз іншої - один із методів формування почуття ансамблю. Виконуючи свою партію, необхідно слідкувати за тим,

що діється в сусідній. Це розвиває уміння слухати загальне звучання обох партій, що зливаються в єдине ціле.

Робота над визначенням основних частин твору, його структури, ролі і місця акомпанементу та інших партій ансамблю.

Тема № 3. Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.

Формування навичок виконання музики, різної за стилем: класичних творів, романтичного романсу,

дитячої пісні і т.д.

Аналізувати (в залежності від стилю і жанру музики) характер мелодії: жартівливий, наспівний, рішучий, тощо. Визначитись з методами роботи для найбільш повного розкриття змісту музики.

Тема № 4. Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій.

Передача пасажів мелодії, акомпанементу від партнера до партнера; взаємоспіввідношення в поєднанні декількох голосів, виконуваних різними партнерами. Добиватися рівноваги звучання і в окремому акорді, і в голосах, що рухаються паралельно (наприклад, при октавному викладі) в різних партіях.

Тема № 5. Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту.

Поняття про динамічний діапазон, його особливості при грі в ансамблі. Досягнення динамічного балансу завдяки рівномірному розподілу сили учасників ансамблю.

Спільність розуміння і відчуття темпу – одна з найнеобхідніших умов успішного ансамблю. Добиватися такого результату, щоб студенти однаково відчували темп, ще не почавши грати.

Тема № 6. Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів.

Подолання труднощів поліритмії, використання особливих тембральних можливостей фортепіанного дуету та іншого інструментального ансамблю.

Темброві ознаки 4-ручного ансамблю: більш повне використання клавіатури, об'ємніші акорди, насиченіша фактура.

Тема № 7. Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.

Способи досягнення ансамблевого відчуття: синхронність при взятті і знятті звуку; узгодженість прийомів звуковидобування; звукова рівновага в подвоєннях і акордах, розділених між партнерами.

Тема № 8. Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.

Обговорення з партнером виконавського плану твору: спільність цезур; суть музичної інтонації; творчий синтез партії фортепіано і вокальної або інструментальної партії; дотримання єдності ритмічного пульсу.

Досягнення спільності інтерпретації музичного твору (партнери по ансамблю однаково мислять, разом дихають та емоційно переживають).

Змістовий модуль № 4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

Тема № 1. Вікові особливості і музичний розвиток дитини.

Вікова періодизація дітей за Програмою виховання дітей дошкільного віку «Малюк». Ознаки музичного розвитку дитини відповідно періодизації: слухове відчуття, музичний слух, рівень емоційного відгуку на різнохарактерну музику.

Найпростіші навички дії в співочому та музично-ритмічному виконавстві.

Тема № 2. Основні програмові вимоги музичного виховання в дошкільному закладі.

Музичний керівник – організатор музичної діяльності дітей дошкільного віку.

Види музичної діяльності в дошкільному закладі: слухання музики, спів, музично-ритмічні рухи, гра на музичних інструментах.

Використання концертмейстерських навичок в процесі залучення дітей до різних форм музичної діяльності на прикладі вивчених творів дошкільного репертуару та читання з листа

Тема № 3. Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично – ритмічних рухів.

Особливості вокального розвитку дітей дошкільного віку. Вправи для постановки голосу. Вікові особливості і первинний діапазон голосу.

Аналіз вокальної партії дитячої пісні – діапазон, інтонація, напрям руху мелодії, ритм, лад.

Аналіз інструментального супроводу – художня цінність, виразність, доступність сприймання.

Відповідність пісенного репертуару віковим особливостям музичного розвитку дитини.

Мета навчання музично-ритмічним рухам: виховання здатності дітей сприймати, уявляти і розуміти музику, переживати її. Музичні ігри і танці – основні засоби музичного виховання через рух.

Розучування пісні дошкільного репертуару відповідної вікової групи. Читання з листа творів танцювальних жанрів.

Тема № 4. Основні програмові вимоги предмету «Музика» в школі.

Вікова характеристика школяра з огляду готовності до навчання музиці.

Урок музики як основна форма організації навчання, музичного розвитку учнів, виховання музичної культури – необхідної частини їх духовного розвитку.

Значення поняття «музична культура»:

- морально-естетичні почуття і переживання, музичні смаки і запити;
- знання, вміння, навички, необхідні для засвоєння музичного твору (сприймання, виконання);

музичні творчі здібності, які визначають успіх музичної діяльності.

Тема № 5. Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару.

Необхідні концертмейстерські навички при вивченні пісенного репертуару в школі:

- знання репертуару, демонстрація пісні, спів під власний акомпанемент;
- теоретичний і виконавський аналіз пісенного твору, довільне заучування,
- транспонування, спрощення нотного тексту.

Самостійний добір музичних творів для розучування з дітьми з урахуванням вікових особливостей.

Тема № 6. Формування навичок роботи з солістами.

Аналіз музично-виконавських завдань акомпанементу.

Характеристика вокальної партії – особливість поетичного тексту, зв'язок слова і музики.

Відповідність діапазону голосу соліста діапазону вокальної партії. Індивідуальна робота з солістом над чистотою інтонування, дикцією, диханням (попередньо відзначивши в

тексті моменти взяття дихання). Звукова та динамічна збалансованість звучання інструменту і співу.

Підготовка до публічного виступу.

Тема № 7. Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки.

Формування навичок поєднання музично-виконавських дій з показом моментів вступу (ауфтакт). Координація власних рухів. Емоційне відтворення концертмейстером характеру музичного образу.

Виконання акомпанементу лівою рукою з одночасним тактуванням правою.

Формування умінь розділяти увагу на велику кількість об'єктів – зорове сприйняття, слуховий контроль, координація рухів.

Тема № 8. Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики.

Використання концертмейстерських навичок під час проходження педагогічної практики.

Форми роботи: проведення музичного заняття, уроку музики; підготовка і проведення свят, розваг в дошкільному закладі; позакласна робота – організація хорового колективу, робота з ансамблем, індивідуальна робота з обдарованими дітьми; підготовка святкових концертів.

Самостійний підбір студентами творів. Ескізне опрацювання.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Види діяльності	Макс.кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
			Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів	Кількість одиниць	Макс.к-ть балів
1.	Робота на практичному занятті	10	14	140	14	140	26	260
2.	Підсумковий контроль	25	1	25	1	25	2	50
3.	Виконання завдань для самостійної роботи	–	–	–	–	–	2	10
4.	Відвідування практичних занять	1	14	14	14	14	26	26
	Разом		–	179	–	179		346
	Максимальна кількість балів: 704							
	Коефіцієнт: 7,04							

6.2.Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема № 3. Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.

1. Опрацювання теми: “ Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору”.
Поняття стилю і жанру в музиці.
2. Проаналізувати історичні, національні, структурні, стильові та жанрові особливості програмових творів.

Тема № 8. Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.

1. Розкрити поняття “ Художня Інтерпретація музичного твору”.
2. Інтегрована інтерпретація програмових творів в єдності різних видів мистецтв
3. Досягнення спільності інтерпретації музичного твору. Узгодження виконавцями виражальних засобів та технічних прийомів.

Оцінювання самостійної роботи

Тема змістового модуля №3:

Формування професійних навичок ансамблевої гри.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору.	1	Практичне заняття	5
2	Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.	1	Практичне заняття	5
	Всього:	2		10

Програмні вимоги

II курс

Модуль 1: Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні.

Розвиток піаністичних навичок, слухового контролю. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів, особливостями акомпанементу дитячої пісні. Навички співу під власний супровід.

Модуль 2: Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

Продовження засвоєння фактурних навиків на прикладі романсів, народних пісень, пісень шкільного репертуару. Специфіка читання з листа сольних та ансамблевих творів. Засвоєння методики поетапного вивчення твору. Використання педалізації з урахуванням характеру, жанру та особливостей музичних творів. Ознайомлення з основними закономірностями підбору на слух.

III курс

Модуль 3: Оволодіння навичками ансамблевої гри.

Виконання творів з більш складною фактурою. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід, спрощення та ускладнення фактури акомпанементу.

Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння визначати головне і другорядне. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору.

Модуль 4: Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

У процесі вивчення музичного твору шкільного або дошкільного репертуару розвивати самостійність та ініціативність студентів, пропонувати нескладні твори для самостійного вивчення. Читання з листа більш складних за фактурою творів, транспонування на пів тона вгору-вниз. Гармонізація мелодії з елементами імпровізації. Опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул танцювальної музики, що зустрічаються в дитячому репертуарі.

6.3.Форми контролю та критерії оцінювання

Оцінювання роботи студентів здійснюється шляхом **поточного** та **підсумкового** контролю.

Поточний контроль оцінює роботу студента на практичному занятті та його самостійну роботу за такими критеріями:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінка самостійної підготовки студента до заняття;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного заняття;
- оцінювання процесу та результату опанування студентом проблемних завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- поточне оцінювання готовності студента до контрольних заходів з урахуванням здатності до самоаналізу, самооцінки і самоконтролю.

Підсумковий контроль здійснюється у вигляді контрольного заняття, публічного виступу на конкурсі, концерті тощо.

Залік – це вид контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та підсумкового контролю, самостійного опрацювання та відвідування занять протягом терміну вивчення навчальної дисципліни.

6.4.Шкала оцінювання поточного контролю

№п/п	Рейтингові бали (визначає викладач)	Критерії оцінювання
1	9 - 10	Високий рівень самостійної підготовки. Активність і результативність роботи студента протягом заняття. Здатність виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно поєднувати теоретичні і практичні знання.
2	7 - 8	Якісна самостійна підготовка з незначними недоліками. Розуміння змісту практичних завдань. Недостатня активність, ініціативність та результативність студента в процесі заняття.
3	5 - 6	Середній рівень самостійної підготовки. Пасивність на занятті, неспроможність до обґрунтування, аргументації, самоаналізу та самоконтролю. В практичній роботі допускаються суттєві неточності та помилки. Недостатня результативність праці.
4	3 - 4	Низький рівень самостійної підготовки. Недостатність теоретичних знань і практичних умінь. Пасивність на занятті, нездатність до опанування проблемних завдань.
5	1 - 2	Відсутність самостійної підготовки, активності та результативності роботи студента протягом заняття. Неспроможність виконувати необхідні практичні завдання, невміння робити узагальнення і висновки.

6.5. Шкала оцінювання підсумкового контролю

№п/п	Рейтинговий бал	Критерії оцінювання
1	23-25	Високий рівень концертмейстерських компетентностей. Програмові твори виконані яскраво, емоційно, стилістично вірно. Студент демонструє великий діапазон звукових барв, відчуття форми, ансамблю, метро-ритмічної структури, вільне використання засобів музичної виразності, артистизм.
2	21-22	Достатній рівень концертмейстерських компетентностей. Твори виконані стилістично вірно, емоційно. Відсутні текстові помилки, продемонстрована ритмічна організованість та інтонаційна образність. Виступ має певні недоліки: недостатня переконливість передачі змісту або художньо-образної сфери, розуміння особливостей фразування та артикуляції.
3	19-20	Достатній рівень концертмейстерських компетентностей. Твори виконані емоційно, відповідно до стилю і змісту музики. Мають місце окремі недоліки інтонації, метро-ритму, ансамблевої єдності. Виконання недосконале у відношенні форми та деталей твору.
4	17-18	Середній рівень концертмейстерських компетентностей. Достатньо стабільна якість виконання. Точний ритм, темп. Швидка реакція на текстові помилки. Присутнє неякісне звуковидобування, непродумане фразування, хитка інтонація, порушене відчуття ансамблю між сольною партією та акомпанементом.
5	15-16	Низький рівень концертмейстерських компетентностей. Технічно та емоційно недосконале виконання, з допущенням значних текстових помилок. Непереконлива образно-емоційна інтерпретація музичного твору.
6	1-14	Недостатній рівень володіння концертмейстерськими компетентностями. Програма виконується нестабільно, з великою кількістю помилок, зупинками та стилістичними помилками. Незадовільний стан слухового контролю, нечисте інтонування, неточний ритм. Не відтворений художній зміст твору.

Контрольні вимоги

II курс

III семестр: контрольне заняття. Грудень.

Виконання 2-х творів:

- романс
- твір дитячого репертуару.

Читання з листа.

IV семестр: контрольне заняття. Червень.

Виконання 2-х творів:

- українська народна або авторська пісня
- пісня з дитячого репертуару.

Гармонізація мелодії дитячої пісні.

III курс

V семестр: контрольне заняття. Жовтень.

Виконання 2-х творів дитячого репертуару.

V семестр: контрольне заняття. Грудень.

Виконання 2-х творів:

- інструментальний ансамбль
- класичний романс або авторська пісня

Підбір супроводу до дитячої пісні.

VI семестр: контрольне заняття. Червень.

Виконання 2-х творів:

- твір дошкільного репертуару
- твір шкільного репертуару

Читання з листа.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка за 100-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Значення оцінки
90-100 балів	A	Відмінно. Високий рівень концертмейстерських компетентностей, володіння методикою акомпанування, гри в ансамблі, роботи над творами класичного і дитячого вокального репертуару.
82-89 балів	B	Дуже добре. Достатній рівень концертмейстерських компетентностей. Готовність до концертно-виконавської діяльності.
75-81 балів	C	Добре. Достатній рівень концертмейстерських компетентностей, навичок акомпанування солісту, ансамблю, хору, учнівському класу з урахуванням особливостей кожного з видів супроводу.
69-74 балів	D	Задовільно. Середній рівень концертмейстерських компетентностей, володіння методикою акомпанування. Посередні навички акомпанування, транспонування, інтерпретації музичних творів.
60-68 балів	E	Достатньо. Низький рівень концертмейстерських компетентностей. Технічно недосконале виконання музичних творів. Непереконлива образно-емоційна інтерпретація.
35-59 балів	FX	Незадовільно. Недостатній рівень володіння концертмейстерськими компетентностями, навичками акомпанування, читання нот з листа, інтерпретації музичних творів.
1-34 балів	F	Незадовільно. Недостатній рівень володіння концертмейстерськими компетентностями. Відсутність навичок концертно-виконавської діяльності.

7. Навчально-методична карта дисципліни «Акомпанемент»

Модулі	Змістовий модуль № 1														
Назва модуля	Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні														
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Практичні заняття (по 1 год.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Теми практичних занять	Про сутність акомпанементу. Основні концертмейстерські навички		Жанрові особливості класичного романсу		Аналіз складових елементів фактури романсу		Способи викладу акомпанементу романсу		Формування навичок виконання типових фактур			Жанрово - стилізові ознаки української народної пісні		Інструментальні фрагменти в вокальній музиці	
Види поточного контролю															Контрольне заняття

Модулі	Змістовий модуль № 2															
Назва модуля	Засвоєння методики поетапного вивчення твору															
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Практичні заняття (по 1 год.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Теми практичних занять	Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу		Артикуляція муз. супроводу. Єдність артикуляційного звучання акомпанементу та сольної партії		Подолання технічних труднощів акомпанементу			Удосконалення навиків педалізації		Темп, як засіб музичної виразності, один із способів втілення художньо-образного змісту		Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично-виконавських дій		Емоційно-психологічна підготовка до концертного виконання музичного твору		
Види поточн. контролю															Контрольне заняття	

Модулі	Змістовий модуль № 3													
Назва модуля	Формування професійних навичок ансамблевої гри													
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Практичні (год.)	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Теми практичних занять	Ансамбль – як одна із складових концертмейстерської роботи. Види ансамблю	Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомл. з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини		Аналіз стилевих, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії	Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій		Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору, муз. інстр.		Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів		Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю		Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору	
Самост. робота				СО 1год.									СО 1год.	
Види поточного контролю						Контр. заняття 1год.								Контр. заняття 1год.
Підгот. і складання підсумк. контролю				15 год.										

Модулі	Змістовий модуль 4														
Назва модуля	Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром														
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Практичні заняття (по1год.)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Теми практичних занять	Вікові особливості і музичний розвиток дитини	Основні програмові вимоги музичного виховання в дошкільному закладі		Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів		Основні програмові вимоги предмету «Музика» в школі		Особливості акомпанаторської роботи при вивченні шкільного репертуару			Формування навичок роботи з солістом	Поєднання акомпанаторських навиків з елементами диригентської техніки		Реалізація творчого потенціалу майбутнього музичного керівника, вчителя музики в умовах педагогічної практики	
Види поточного контролю															Контрольне заняття
Підгот.і складання підсумк.контролю				15 год.											

8. Рекомендована література

Основна

1. Моїсеєва М.А. До питання про фортепіанний супровід шкільного пісенно-хорового репертуару. – Житомир, 2007р.
2. Опарик Л.М. Теорія і методика читання музики з листа в класі фортепіано. Методичні рекомендації. – Київ, 2010.
3. Шелестова Е, Чикаренко М. "Перлини українського фортепіанного ансамблю".-К., Музична Україна, 2016.-80с.
4. «Фортепіанний ансамбль». Збірник наукових праць, вип.2. НПУ-2001р.
5. Концертмейстерська діяльність: історія, теорія, практика./ Львівська Державна музична академія ім. М.Лисенка. -Львів: Сполох.,2005.-108с.

Додаткова

1. Стотика І. Г. Діяльність концертмейстера та акомпаніатора: Методичні вказівки. - Мелітополь, 2000р.
2. Бурцева О.М. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 1999р.
3. Мітлицька В.А., Гердова Т.С. Типологізація навчальних програм для студентів музично-педагогічних факультетів: Методичні рекомендації до практичних занять курсу «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 2003р.
4. Вишинський В. В. Пісні вечірньої Зорі : камер.-вок. твори : до 150-річчя від дня народж. Б. Грінченка та 200-ліття від дня народж. Т. Шевченка : навч.- репертуар. посіб. для студентів ВНЗ : [для голосу з фп.] / Віталій Вишинський ; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т мистецтв. — Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 39 с/
5. Лисенко М. В. У гаю, гаю... : музика Миколи Лисенка до "Кобзаря" Т. Г. Шевченка : вок. твори для голосу з фп. — Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2014. — 69, [2] с.
6. Луценко Д. О. Криниця мого кохання : пісні : [для співу в супроводі фп. / сл.] Дмитро Луценко. — Вид. 2-ге, з допов. та змін. — Полтава : АСМІ, 2013. — 255 с.
7. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87).
8. Типова освітня програма НУШ 1-2 кл, 3-4кл. Мистецтво(Музичне мистецтво). Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 р. №№ 1272,1273